
LIBER QUARTUS.

SECT. I. **H**ACTENUS reperiuntur ea genera morborum, quæ in totis corporibus ita sunt, ut iis certæ sedes assignari non possint; nunc de his dicam quæ sunt in partibus. Facilius autem omnium interiorum morbi curationesque in notitiam venient, si prius eorum sedes breviter ostendero. Caput igitur eaque quæ in ore sunt, non linguâ tantummodò palatoque terminantur, sed etiam quatenus oculis nostris exposita sunt. In dextrâ sinistrâque circa guttur venæ grandes quæ *σφαγίτιδες* nominantur; itemque arteriæ quas *καρωτίδες* vocant, sursùm procedentes ultra aures feruntur. At in ipsis cervicibus glandulæ positæ sunt, quæ interdum cum dolore intumescunt. Deindè duo itinera incipiunt: alterum asperam arteriam nominant, alterum stomachum. Arteria exterior ad pulmonem, stomachus interior ad ventriculum fertur: illa spiritum, hic cibum recipit. Quibus quum diversæ viæ sint, quæ coeunt, exigua in arteriâ sub ipsis faucibus lingula est, quæ, quum spiramus, attollitur; quum cibum potionemque assumimus, arteriam claudit.

Ipsa autem arteria dura et cartilaginosa: in gutture assurgit, cæteris partibus residit. Constat ex circulis quibusdam, compositis ad imaginem earum vertebrarum quæ in spinâ sunt, ita tamen ut ex parte exteriori aspera, ex interiore, stomachi modo, lævis sit: eaque descendens ad præcordia, cum pulmone committitur. Is spongiosus; ideòque spiritus capax, et à tergo spinæ

ipsi junctus : in duas fibras unguæ bubulæ modo dividitur. Huic cor annexum est, naturâ musculosum, in pectore sub sinisteriore mammâ situm; duosque quasi ventriculos habet. At sub corde atque pulmone transversum ex validâ membranâ septum est, quod à præcordiis uterum diducit, idque nervosum, multis etiam venis per id discurrentibus : à superiore parte non solum intestina, sed jecur quoque lienemque discernit. Hæc viscera proximè, sed infrâ tamen posita, dextrâ sinistrâque sunt.

Jecur à dextrâ parte sub præcordiis ab ipso septo orsum, intrinsecus cavum, extrinsecus gibbum est : quod prominens leviter ventriculo insidet, et in quatuor fibras dividitur : ex inferiore verò parte ei fel inhæret. At lienis in sinistrâ, non eidem septo, sed intestino in-nexus est : naturâ mollis et rarus, longitudinis crassitudinisque modicæ; isque paulum à costarum regione in uterum excedens, et maximâ parte sub his conditur : atque hæc quidem juncta sunt. Renes verò diversi, qui lumbis sub imis coxis inhærent, à parte earum rotundi, ab alterâ resimi; qui et venosi sunt, et ventriculos habent, et tunicis super conteguntur. Ac viscerum quidem hæc sedes sunt. Stomachus verò, qui intestinorum principium, est nervosus, à septimâ spinæ vertebrâ incipit, circa præcordia cum ventriculo committitur. Ventriculus autem qui receptaculum cibi est, constat ex duobus tergoribus : isque inter lienem et jecur positus est, utroque ex his paulum super eum ingrediente : suntque etiam membranulæ tenues, per quas inter se tria ista connectuntur, jungunturque ei septo quod transversum esse supra posui. Indè ima ventriculi pars paulum in dexteriores partem conversa, in summum intestinum coarctatur. Hanc juncturam *πυλωρὸν* Græci vocant, quoniam, portæ modo, in inferiores partes ea quæ excreturi sumus, emittit.

Ab eâ jejunum intestinum incipit, non ita implici-
tum : cui tale vocabulum est, quia nunquam quod ac-
cipit, continet; sed protinùs in inferiores partes trans-
mittit. Indè tenuius intestinum est, in sinus vehementer
implicatum : orbes verò ejus per membranulas singuli
cum inferioribus connectuntur; qui in dexteriorem par-
tem conversi, et è regione dexteroris coxæ finiti, supe-
riores tamen partes magis complent. Deindè id intesti-
num cum crassiore altero transverso committitur; quod
à dextrâ parte incipiens, in sinisteriorem pervium et
longum est, in dexteriorem non est; ideòque cæcum
nominatur. At id quod pervium est, latè fusum atque
sinuatum, minùsque quàm superiora intestina nervo-
sum, ab utrâque parte huc atque illuc vultum, magis
tamen sinisteriores inferioresque partes tenens, contin-
git jecur atque ventriculum : deindè cum quibusdam
membranulis à sinistro rene venientibus jungitur; at-
que hinc in dextra recurvatum in imo dirigitur, quâ
excernit : ideòque id ibi rectum intestinum nominatur.
Contegit verò universa hæc omentum, ex inferiore parte
læve et adstrictum, ex superiore mollius: cui adeps quo-
que innascitur, quæ sensu, sicut cerebrum quoque et
medulla, caret. At à renibus singulæ venæ, colore al-
bæ, ad vesicam feruntur; *ὀυρητῆρας* Græci vocant,
quod per eas indè descendente urinam in vesicam
destillare concipiunt. Vesica autem in ipso sinu nervosa
et duplex, cervice plena atque carnosa, jungitur per ve-
nas cum intestino eoque osse quod pubi subest. Ipsa
soluta atque liberior est; aliter in viris atque in feminis
posita : nam in viris juxta rectum intestinum est, potiùs
in sinistram partem inclinata; in feminis super genitale
earum posita est, suprâque lapsa ab ipsâ vulvâ sustine-
tur. Tùm in masculis iter urinæ spatiosius et compressius
à cervice hujus descendit ad colem : in feminis brevius
et pleniùs, super vulvæ cervicem se ostendit.

Vulva autem in virginibus quidem admodum exigua est: in mulieribus verò, nisi ubi gravidæ sunt, non multò major quàm ut manu comprehendatur. Ea, rectà continuatàque cervice quem canalem vocant, contra mediam alvum orsa, indè paulum ad dexteriolem coxam convertitur; deindè super rectum intestinum progressa, illis feminae latera sua innectit. Ipsa autem ilia inter coxas et pubem imò ventre posita sunt. A quibus ac pube abdomen sursum versum ad præcordia pervenit: ab exteriori parte evidenti cute, ab interiore levi membranâ inclusum, quæ omento jungitur; περιτόναιος autem à Græcis nominatur.

SECT. II. 1. His veluti in conspectum quemdam, quatenus scire curanti necessarium est, adductis, remedia singularum laborantium partium exsequar, orsus à capite: sub quo nomine nunc significo eam partem, quæ capillis tegitur: nam oculorum, aurium, dentium dolor, et si quis similis est, aliàs erit explicandus.

In capite autem interdum acutus et pestifer morbus est, quam κεφαλαίαν Græci vocant: ejus notæ sunt horror validus, nervorum resolutio, oculorum caligo, mentis alienatio, vomitus, sic ut vox supprimatur, vel sanguinis ex naribus cursus, sic ut corpus frigescat, anima deficiat: præter hæc, dolor intolerabilis, maxime circa tempora vel occipitium. Interdum autem in capite longa imbecillitas, sed neque gravis, neque periculosa, per hominis ætatem est: interdum gravior dolor, sed brevis, neque tamen mortiferus; qui vel vino, vel cruditate, vel frigore, vel igne aut sole contrahitur. Hique omnes dolores modò cum febre, modò siue hæc sunt: modò in toto capite; interdum sic ut oris quoque proximam partem excrucient. Præter hæc etiam invenitur genus, quod potest longum esse: ubi humor cutem inflat, eaque intumescit, et prementi digito cedit:

ὁδροκέφαλον Græci appellant. Ex his id quod secundo loco positum est, dùm leve est, quâ sit ratione curandum, dixi, quùm persequer ea quæ sani homines in imbecillitate partis alicujus facere deberent. Quæ verò auxilia sint capitis, ubi cum febre dolor est, eo loco explicitum est, quo febrium curatio exposita est. Nunc de cæteris dicendum est. Ex quibus id quod acutum est, idque quod supra consuetudinem intenditur, idque quod ex subitâ causâ, etsi non pestiferum, tamen vehemens est, primam curationem habet, quâ sanguis mitigatur. Sed id, nisi intolerabilis est dolor, supervacuum est: satiusque est abstinere à cibo, si fieri potest, etiam à potione; si non potest, aquam bibere. Si postero die dolor remanet, alvum ducere, sternutamenta evocare, nihil assumere nisi aquam. Sæpè enim dies unus aut alter totum dolorem hâc ratione discutit, utique si ex vino vel cruditate origo est. Si verò in his auxilii parùm est, tonderi oportet ad cutem: deindè considerandum est, quæ causa dolorem excitarit. Si calor, aquâ frigidâ multâ perfundere caput expedit: spongiam concavam imponere, subindè in aquâ frigidâ expressam; ungere rosâ et aceto, vel potius his tinctam lanam succidam imponere, aliave refrigerantia cataplasmata. At si frigus nocuit, caput oportet perfundere aquâ calidâ marinâ, vel certè salsâ, aut in quâ laurus decocta sit; tùm caput vehementer perfricare; deindè calido oleo implere et veste velare. Quidam etiam id devinciunt: alii cervicalibus vestimentisque onerant, et sic levantur: alios calida cataplasmata adjuvant. Ergo etiam, ubi causa incognita est, videre oportet, refrigerantia magis an calefacientia leniant, et his uti quæ experimentum approbarit. At si parùm causa discernitur, perfundere caput, primùm aquâ calidâ, sicut suprâ præceptum est, vel salsâ, vel ex lauro decoctâ, tùm frigidâ poscâ. Illa

in omni vetusto capitis dolore communia sunt: sternutamenta excitare, inferiores partes vehementer perfricare, gargarizare iis quæ salivam movent: cucurbitulas temporibus et occipitio admoveere, sanguinem ex naribus detrahere, resinâ subindè tempora pervellere, et imposito sinapi exulcerare ea quæ malè habent, antè linteolo subjecto, ne vehementer arrodant; caudentibus ferramentis, ubi dolor est, ulcera excitare, cibum permodicum cum aquâ sumere: ubi levatus est dolor, in balneum ire: ibi multâ aquâ prius calidâ, deindè frigidâ per caput perfundi. Si discussus ex toto dolor est, etiam ad vinum reverti; sed postea semper, antequam quicquam aliud, aquam bibere. Dissimile est id genus quod humorem in caput contrahit: in hoc tonderi ad cutem necessarium est: deindè imponere sinapi sic ut exulceret: si id parùm profuit, scalpello utendum est. Illa cum hydropicis communia sunt, ut exerceatur, insudet, vehementer perfricetur, cibus potionibusque utatur urinam præcipuè moventibus.

2. Circa faciem verò morbus innascitur, quem Græci *κυνικὸν σπασμὸν* nominant. Is cum acutâ ferè febre oritur: os cum motu quodam pervertitur, ideoque nihil aliud est quàm distentio oris. Accedit crebra coloris in facie totoque corpore mutatio: somnus in promptu est.

In hoc sanguinem mittere optimum est. Si finitum eo malum non est, ducere alvum: si ne sic quidem discussum est, albo veratro vomitum movere: præter hæc necessarium est vitare solem, lassitudinem, vinum, Si discussum his non est, utendum est cursu et frictione in eo quod læsum est, leni et multâ; in reliquis partibus brevior sed vehementi. Prodest etiam movere sternutamenta, caput radere, idque perfundere aquâ calidâ, vel marinâ, vel certè salsâ, sic ut ei quo-

que sulfur adjiciatur: post perfusionem iterum perfrire, sinapi manducare; eodemque tempore affectis oris partibus ceratum, integris item sinapi, donec arrodatur, imponere. Cibus aptissimus ex mediâ materiâ est.

3. At si lingua resoluta est, quod interdum ex morbo aliquo fit, sic ut sermo hominis non explicetur: oportet gargarizare ex aquâ in quâ vel thymum, vel hyssopum, vel nepeta decocta sit; aquam bibere; caput, et os, et ea quæ sub mento sunt, et cervicem vehementer perfrire; lasere linguam ipsam linere; manducare quæ sunt acerrima, id est, sinapi, allium, cepam; magnâ vi luctari, ut verba exprimantur; exerceri retento spiritu, caput sæpè aquâ frigidâ perfundere, nonnunquam multam esse radiculam, deinde vomere.

4. Destillat autem humor de capite interdum in nares, quod lene est; interdum in fauces, quod pejus est; interdum etiam in pulmonem, quod pessimum est. Si in nares destillaverit, tenuis per has pituita profluit, caput leniter dolet, gravitas in eo sentitur, frequentia sternutamenta sunt: si in fauces, has exasperat, tussiculam movet: si in pulmonem, præter sternutamenta et tussim, est etiam capitis gravitas, lassitudo, sitis, æstus, biliosa urina. Aliud autem, quamvis non multum distans, malum gravedo est. Hæc nares claudit, vocem obtundit, tussim siccam movet: sub eadem verò salsa est saliva, sonant aures, venæ moventur in capite, turbi daurina est. Hæc omnia *καρύζα* Hippocrates nominat: nunc video apud Græcos in gravedine hoc nomen servari: destillationem *κατασταγμὸν* appellari. Hæc autem brevia; sed, si neglecta sunt, longa esse consuerunt. Nihil pestiferum est, nisi quod pulmonem exulcerat. Ubi aliquid ejusmodi sentimus, protinus abstinere à sole, balneo, vino, venere debemus: inter quæ

unctione et assueto cibo nihilominus uti licet. Ambulatione tantum non acri, sed recta utendum est, et post eam caput atque os supra quinquages perfricandum: raroque fit ut, si biduo vel certe triduo nobis temperavimus, id vitium non levetur. Quo levato, si in destillatione crassa facta pituita est, vel in gravedine nares magis patent, balneo utendum est, multaque aqua prius calida, post egelida, fover dum os caputque; deinde cum cibo pleniore vinum bibendum. At si aequè tenuis die quarto pituita est, vel nares aequè clausæ videntur, assumendum est vinum Aminæum austerum; deinde rursus biduo aqua: post quæ ad balneum et ad consuetudinem revertendum est. Neque tamen illis ipsis diebus, quibus aliqua ex consuetis omittenda sunt, expedit tanquam ægros agere; sed cætera omnia quasi sanis facienda sunt, præter quàm si diutiùs aliquem et vehementiùs ista sollicitare consuerunt: huic enim quædam curiosior observatio necessaria est. Igitur huic, si in nares vel in fauces destillavit, præter ea quæ supra retuli, protinùs primis diebus multum ambulandum est, perfricandæ vehementer inferiores partes, levior frictio adhibenda thoraci erit, levior capiti, demenda assueto cibo pars dimidia, sumenda ova, amyllum similiaque, quæ pituitam faciunt crassiorem: siti, quanta maxima sustineri potest, pugnandum. Ubi per hæc idoneus aliquis balneo factus, eoque usus est, adjiciendus est cibo pisciculus aut caro; sic tamen, ne protinùs justus modus cibi sumatur: vino meraco copiosiùs utendum est. At si in pulmonem quoque destillat, multò magis et ambulatione et frictione opus est, eademque adhibita ratione in cibus. Si non satis illa proficiunt, acrioribus utendum est, magis somno indulgendum, abstinendumque à negotiis omnibus: aliquandò, sed seriùs, balneum tentandum. In gravedine autem, primo die quiescere,

neque esse neque bibere, caput velare, fauces lanâ circumdare: postero die surgere, abstinere à potione, aut si res coegerit, non ultrâ heminam aquæ assumere: tertio die panis non itâ multum ex parte interiore cum pisciculo vel levi carne sumere, aquam bibere. Si quis sibi temperare non potuerit, quominus pleniore victu utatur, vomere: ubi in balneum ventum est, multâ aquâ calidâ caput et os fovere usque ad sudorem, tum ad vinum redire. Post quæ vix fieri potest ut idem incommodum maneat: sed si manserit, utendum erit cibis frigidis, aridis, levibus, humore quàm minimo; servatis frictionibus exercitationibusque, quæ in omni tali genere valetudinis necessariae sunt.

SECT. III. A capite transitus ad cervicem est, quæ gravibus admodum morbis obnoxia est.

I. Neque tamen alius importunior acutiorque morbus est, quàm is qui quodam rigore nervorum modò caput scapulis, modò mentum pectori adnectit, modò rectam et immobilem cervicem intendit. Primum Græci *ὀπισθότονον*, sequentem *ἐμπροσθότονον*, ultimum *τέτανον*, appellant: quamvis minùs subtiliter quidam indiscretis his nominibus utuntur. Ea sæpè intrâ quartum diem tollunt: si hunc evaserunt, sine periculo sunt. Eadem omnia ratione curantur; idque convenit. Sed Asclepiades utique mittendum sanguinem credidit: quod quidam vitandum esse dixerunt, eo quod maximè tum corpus calore egeret, isque esset in sanguine verum. Hoc quidem falsum est: neque enim natura sanguinis est ut utique caleat; sed ex his quæ in homine sunt, hic celerrimè vel calescit vel refrigescit. Mitti verò necne debeat, ex his intelligi potest, quæ de sanguinis missione præcepta sunt. Utique autem rectè datur castoreum, et cum hoc piper vel laser: deindè opus est fomento humido et calido. Itaque plerique aquâ calidâ

multâ cervices subindè perfundunt. Id in præsentia levat; sed opportuniore nervos frigori reddit: quod utique vitandum est. Utilius igitur est, cerato liquido primum cervicem perungere; deindè admoveve vesicas bubulas vel utriculos oleo calido repletos, vel ex farinâ calidum cataplasma, vel piper rotundum cum ficu contusum. Utilissimum tamen est, humido sale fovere: quod quomodò fieret jam ostendi. Ubi eorum aliquid factum est, admoveve ad ignem, vel si æstas est, in sole agrum oportet; maximèque oleo vetere, si id non est, Syriaco; si ne id quidem est, adipe quàm vetustissimâ cervicem et scapulas et spinam perfricare. Frictio quùm omnibus in homine vertebra utilis sit, tum iis præcipuè quæ in collo sunt. Ergò die nocteque, interpositis tamen quibusdam temporibus, hoc remedio utendum est. Dùm intermittitur, imponendum malagma aliquod ex calefacientibus. Cavendum verò est præcipuè frigus: ideòque in eo conclavi in quo cubabit æger, ignis continuus esse debet, maximusque tempore antelucano quo præcipuè frigus intenditur. Neque inutile erit caput attonsum habere, idque irino vel cyprino calido madefacere, et superimposito pilèo velare; nonnunquam etiam in calidum oleum totum descendere, vel in aquam calidam in quâ fenum græcum decoctum sit, et adjecta olei pars tertia. Alvus quoque ducta sæpè superiores partes resolvit. Si verò etiam vehementius dolor crevit, admovendæ cervicibus cucurbitulæ sunt, sic ut cutis incidatur: eadem aut ferramenti aut sinapi adurenda. Udi levatus est dolor moverique cervix cœpit, scire licet cedere remediis morbum: sed diù vitandus cibus, quisquis mandendus est. Sorbitionibus utendum, itemque ovis sorbilibus, aut mollibus; jus aliquod assumendum. Id si benè processerit, jamque ex toto rectè se habere cervices videbuntur, incipiendum erit à pul-

ticulâ vel intritâ benè madidâ. Celerius tamen etiam panis mandendus quàm vinum gustandum; siquidem hujus usus præcipuè periculosus, ideòque in longum tempus differendus est.

SECT. IV. I. Ut hoc autem morbi genus circa totam cervicem, sic alterum æquè pestiferum acutumque in faucibus esse consuevit. Nostri anginam vocant: apud Græcos nomen prout species est: interdùm enim neque rubor, neque tumor ullus apparet; sed corpus aridum est, vix spiritus trahitur, membra solvuntur: id *συνάγγην* vocant. Interdùm lingua faucesque cum rubore intumescunt, vox nihil significat, oculi vertuntur, facies pallet singultusque est: id *κυνάγγη* vocatur. Illa communia sunt; æger non cibum devorare, non potionem potest: spiritus ejus intercluditur. Levius est, ubi tumor tantummodò et rubor est, cætera non sequuntur: id *παρὰσυνάγγην* appellant. Quicquid est, si vires patiuntur, sanguis mittendus est, et si non abundat, secundum est, ducere alvum. Cucurbitula quoque rectè sub mento et circa fauces admovetur, ut id quod strangulat, evoctet. Opus est deindè fomentis humidis: nam sicca spiritum elidunt. Ergò admovere spongias oportet, quæ melius in calidum oleum quàm in calidam aquam subindè demittuntur: efficacissimusque est hic quoque salis calidi succus. Tùm commodum est, hyssopum, vel nepetam, vel thymum, vel absinthium, vel etiam furfures aut ficus aridas cum mulsâ aquâ decoquere, eâque gargarizare: post hæc palatum ungere vel felle taurino, vel eo medicamento quod ex moris est. Polline etiam piperis id rectè respargitur. Si per hæc parùm proficitur, ultimum est incidere satis altis plagis sub ipsis maxillis suprâ collum, vel in palato circâ uvam, vel eas venas quæ sub linguâ sunt, ut per ea vulnera morbus erumpat. Quibus si non fuerit æger adjutus, scire licet

malo victum esse. Si verò his morbus levatus est, jamque fauces et cibum et potum capiunt, facilis ad bonam valetudinem recursus est. Atque interdum natura quoque adjuvat, si ex angustiore sede vitium transit in latiore: itaque rubore et tumore in præcordiis orto, scire licet fauces liberari. Quicquid autem eas levarit, incipiendum est ab humidis, maximèque aquâ mulsâ decoctâ: deindè assumendi molles et non acres cibi sunt, donec fauces ad pristinum habitum revertantur. Vulgò audio, si quis pullum hirundinis ederit, anginâ toto anno non periclitari; servatumque eum ex sale, quum is morbus urget, comburi, carbonemque ejus contritum in aquam mulsam quæ potui detur, infriari et prodesse. Id quum idoneos auctores ex populo habeat, neque habere quicquam periculi possit, quamvis in monumentis medicorum non legerim, tamen inse- rendum huic operi meo credidi.

2. Est etiam circa fauces malum, quod apud Græcos aliud atque aliud nomen habet, prout se intendit. Omne in difficultate spirandi consistit: sed hæc dum modica est, neque ex toto strangulat, *δύσπνοια* appellatur; quum vehementior est, ut spirare æger sine sono et anhelatione non possit, *ἄσθμα*; quum accessit id quoque, ne nisi rectâ cervice spiritus trahatur, *ὀρθόπνοια*. Ex quibus id quod primum est, potest diutius trahi: duo insequentia acuta esse consuerunt. His communia sunt; quod propter angustias per quas spiritus evadit, sibilum edit: dolor in pectore præcordiisque est, interdum etiam in scapulis; isque modò decedit, modò revertitur: ad hæc tussicula accedit. Auxilium est, nisi aliquid prohibet, in sanguinis detractione. Neque id satis est, sed lacte quoque venter solvendus est: liquanda alvus, interdum etiam ducenda: quibus extenuatum corpus incipit spiritum trahere commodius. Caput au-

tem etiam in lecto sublime habendum est: thorax fomentis cataplasmaticisque calidis aut siccis, aut etiam humidis, adjuvandus est; et postea malagma superimponendum, vel certe ceratum ex cyprino vel irino unguento. Sumenda deinde jejuno potui mulsa aqua cum qua vel hyssopus cocta vel contrita capparidis radix sit. Delingitur etiam utiliter aut nitrum, aut nasturtium album frictum; deinde contritum et cum melle mixtum: simulque coquantur mel, galbanum, resina terebinthina: ea autem ubi coierunt, ex his quod fabae magnitudinem habet, quotidie sub lingua liquatur: aut sulfuris ignem non experti pondo denarii sextans, abrotani pondo denarii in vini cyatho teruntur, idque tepefactum sorbetur. Est etiam non vana opinio vulpium jecur, ubi siccum et aridum factum est, contundi oportere, polentamque ex eo potioni adspergi; vel ejusdem pulmonem quam recentissimum assum, sed sine ferro coctum, edendum esse. Praeter haec, sorbitionibus et lenibus cibis utendum est, interdum vino tenui austero, nonnumquam vomitu. Prosunt etiam, quaecumque urinam movent; sed nihil magis quam ambulatio lenta penes usque ad lassitudinem; frictio multa praecipue inferiorum partium, vel in sole vel ad ignem, et per seipsum et per alios, usque ad sudorem.

3. In interiore vero faucium parte interdum exulceratio esse consuevit. In hac plerique extrinsecus cataplasmaticis calidis fomentisque humidis utuntur. Volunt etiam vaporem calidum ore recipi, per quae molliores alii partes eas fieri dicunt, opportunioreque vitio jam haerenti. Sed si bene sic vitari frigus potest, tuta illa praesidia; si metus ejus est, supervacua sunt. Utique autem perficere fauces periculosum est; exulcerat enim: neque utilia sunt quae urinae movendae sunt; quia possunt, dum transeunt, ibi quoque pituitam extenuare,

quam suppressi melius est. Asclepiades multarum rerum quas ipsi quoque secuti sumus, auctor bonus, acetum ait quam acerrimum esse sorbendum; hoc enim sine ulla noxa comprimit ulcera. Sed id suppressere sanguinem potest, ulcera ipsa sanare non potest. Melius huic rei lycium est; quod idem quoque æquè probat: vel porri vel marrubii succus, vel nuces Græcæ cum tragacantho contritæ et cum passo mixtæ, vel lini semen contritum et cum dulci vino mixtum. Exercitatio quoque ambulandi currendique necessaria est: frictio à pectore vehemens toti inferiori parti adhibenda. Cibi verò esse debent neque nimiùm acres, neque asperi; mel, lenticula, tragum, lac, ptisana, pinguis caro, præcipuèque porrum et quicquid cum hoc mixtum est. Potionis quàm minimum esse convenit: aqua dari potest vel pura, vel in quâ malum cotoneum palmulæve decoctæ sunt. Gargarizationes quoque lenes: sin hæ parùm proficiunt, reprimentes utiles sunt. Hoc genus neque acutum est, et potest esse non longum: curationem tamen maturam, ne vehementer et diù lædat, desiderat.

4. Tussis verò ferè propter faucium exulcerationem molesta est; quæ multis modis contrahitur. Itaque illis restitutis, ipsa finitur: solet tamen interdùm per se quoque malè habere, et vix quùm vetus facta est, eliditur; ac modò arida est, modò pituitam citat. Oportet hyssopum altero quoque die bibere: spiritu retento currere, sed minimè in pulvere: ac lectione uti vehementi quæ primò impeditur à tussi, post eam vincit: tùm ambulare, deindè per manus quoque exerceri, et pectus diù perfricari, post hæc quàm pinguissimæ ficus uncias tres super prunam incoctas esse. Præter hæc, si humida tussis est, prosunt frictiones validæ cum quibusdam calefacientibus, sic ut caput quoque simul vehementer per-

fricetur: item cucurbitulæ pectori admotæ, sinapi ex parte exteriori faucibus impositum, donec leviter exulceret; potio ex menthâ nucibusque Græcis et amylo; primòque assumptus panis aridus, deindè aliquis cibus lenis. At si sicca tussis est, quùm ea vehementissimè urget, adjuvat vini austeri cyathus assumptus; dùm ne ampliùs id, interposito tempore aliquo, quàm ter aut quater fiat: item laseris quàm optimi paulùm devorare opus est; porri vel marrubii succum assumere; scillam delingere; acetum ex eâ, vel certè acre sorbere, aut cum spicâ allii contriti duos vini cyathos. Utilis etiam in omni tussi est peregrinatio, navigatio longa, loca maritima, natationes: cibus interdùm mollis, ut malva, urtica; interdùm acer, ut lac cum allio coctum: sorbitiones quibus laser sit adjectum, aut in quibus porrum incoctum tabuerit. Ovum sorbile sulfure adjecto, sorbeatur, potui primùm aqua calida, deindè in vicem aliis diebus hæc, aliis verò vinum.

5. Magis terreri potest aliquis, quùm sanguinem expuit: sed id modò minùs, modò plus periculi habet. Exit modò ex gingivis, modò ex ore; et quidem ex hoc interdùm etiam copiosè, sed sine tussi, sine ulcere, sine gingivarum ullo vitio, ita ut nihil exscreetur. Verùm ut ex naribus, sic ex ore aliquandò prorumpit: atque interdùm profluit sanguis, interdùm simile aquæ quiddam in quâ caro recens lota est: nonnunquàm autem is à summis faucibus fertur, modò exulceratâ eâ parte, modò non exulceratâ; sed aut ore venæ alicujus adaperto, aut tuberculis quibusdam natis, ex hisque sanguine erumpente. Quod ubi incidit, neque lædit potio aut cibus, neque quicquam, ut ex ulcere exscreatur. Aliquandò verò, gutture et arteriis exulceratis, frequens tussis sanguinem quoque extrudit: interdùm etiam fieri solet, ut aut ex pulmone, aut ex pectore,

aut ex latere, aut ex jecinore feratur. Sæpè feminae quibus sanguis per menstrua non respondet, hunc expuunt: veteresque medici ferunt, vel exesâ parte aliquâ sanguinem exire, vel ruptâ, vel ore alicujus venæ patefacto. Primam διαβρωσιν, secundam ῥήξιν, tertiam ἀναστόμωσιν appellant. Ultima minimè nocet, prima gravissimè: ac sæpè quidem evenit ut sanguinem pus sequatur. Interdùm autem qui sanguinem ipsum suppressit, satis ad valetudinem profuit: sed si secuta ulcera sunt, si pus, si tussis est, prout sedes ipsa est, ita varia et periculosa genera morborum sunt. Si verò sanguis tantùm fluit, expeditius et remedium et finis est.

Neque ignorari oportet, eis quibus fluere sanguis solèt, aut quibus spina dolet, coxæve, aut post cursum vehementem vel ambulationem, dùm febris absit, non esse inutile sanguinis mediocre profluvium; idque per urinam redditum ipsam quoque lassitudinem solvere: ac ne in eo quidem terribile esse, qui ex superiore loco decidit: si tamen in ejus urinâ nihil aliud novavit: neque vomitum hujus afferre periculum, etiam quùm repetit, si antè confirmare et implere corpus licuit: et ex toto nullum nocere, qui in corpore robusto neque nimius est, neque tussim aut calorem movet. Hæc pertinent ad universum: nunc ad ea loca quæ proposui, veniam. Si ex gingivis exit, portulacam manducasse satis est: si ex ore, continuisse eo merum vinum; si id parùm proficit, acetum. Si inter hæc quoque graviter erumpit, quia consumere hominem potest, commodissimum est impetum ejus, admotâ occipitio cucurbitulâ, sic ut cutis quoque incidatur, avertere. Si id mulieri cui menstrua non feruntur, evenit, eandem cucurbitulam, incisâ inguinibus ejus, admovere. At si ex faucibus interioribusve partibus processit; et metus major est, et cura major adhibenda. Sanguis mittendus est:

et si nihilominus ex ore processit, iterum tertioque, et quotidie paulum aliquid: protinus autem debet sorbere vel acetum, vel etiam cum thure plantaginis aut porri succum, imponendaque extrinsecus supra id quod dolet, lana succida ex aceto est; et id spongia subinde refrigerandum. Erasistratus horum crura quoque et femora brachiaque pluribus locis deligabat: id Asclepiades adeo non prodesse, ut etiam inimicum esset, proposuit. Sed id saepe commodè respondere experimenta testantur. Neque tamen pluribus locis deligari necesse est; sed sat est infra inguina et super talos, summosque humeros etiam brachia. Tum si febris urget, danda est sorbitio; et potui aqua in qua aliquid ex his quae alvum adstringunt, decoctum sit. At si abest febris, vel elota alica, vel panis ex aqua frigida, et molle quoque ovum dari potest: potui vel idem quod supra scriptum est, vel vinum dulce, vel aqua frigida: sed sic bibendum erit, ut sciamus huic morbo sitim prodesse. Praeter haec necessaria sunt quies, securitas, silentium. Caput hujus quoque cubantis sublime esse debet, recteque tondetur: facies saepe aqua frigida fovenda est. At inimica sunt vinum, balneum, Venus, in cibo oleum, acriora omnia, item calida fomenta, conclave calidum et inclusum, multa vestimenta corpori injecta: etiam frictiones, nisi ubi bene sanguis jam conquievit. Tum verò incipiendum est à brachiis cruribusque; à thorace abstinendum. In hoc casu per hiemem locis maritimis, per aetatem mediterraneis opus est.

SECT. V. Faucibus subest stomachus: in quo plura et longa vitia incidere consuerunt. Nam modò hunc ingens calor, modò inflatio, modò inflammatio, modò exulceratio afficit: interdum pituita, interdum bilis oritur, frequentissimumque est ejus malum, quo resolvitur: neque ullà re magis aut afficitur aut corpus

afficit. Ut diversa autem vitia ejus, sic etiam remedia sunt. Ubi exæstuat, aceto cum rosâ extrinsecûs subindè fovendus est, imponendusque pulvis cum oleo, et ea cataplasmata quæ simul et reprimunt et molliunt. Potuf, nisi quid obstat, egelida aqua præstanda. Si inflatio est, prosunt admotæ cucurbitulæ; neque incidere cutem necesse est: prosunt sicca et calida fomenta, sed non vehementissima. Interponenda abstinentia est: utilis in jejuno potio est absinthii aut hyssopi aut rutæ. Exercitatio primò lenis, deindè major adhibenda est; maximèque quæ superiores partes moveat: quod genus in omnibus stomachi vitiis aptissimum est. Post exercitationem opus est unctione, frictione, balneo quoque nonnunquàm, sed rariùs; interdùm alvi ductione. Cibis deindè calidis, neque infantibus: eodemque modo calidis potionibus, primo aquæ, post, ubi resedit inflatio, vini austeri. Illud quoque in omnibus stomachi vitiis præcipiendum est, ut quo modo se quisque refecerit, eo sanus utatur: nam redit huic imbecillitas sua, nisi iisdem defenditur bona valetudo, quibus reddita est. At si inflammatio aliqua est quam ferè tumor et dolor sequitur, prima sunt quies et abstinentia, lana sulfurata circumdata, in jejuno absinthium. Si ardor stomachum urget, is aceto cum rosâ subindè fovendus est: deindè cibus quidem utendum est modicis; imponenda verò extrinsecûs quæ simul et reprimunt et molliunt: deindè, his detractis, utendum calidis ex farinâ cataplasmaticis quæ reliquias digerant: interdùm alvus ducenda: adhibenda exercitatio et cibus plenior.

At si exulceratio stomachum infestat, eadem ferè facienda sunt quæ in faucibus exulceratis præcepta sunt. Exercitatio, frictio inferiorum partium adhibenda: adhibendi lenes et glutinosi cibi, sed citra satieta-

tem : omnia acria atque acida removenda. Vino, si febris non est, dulei, aut si id inflat, certè leni utendum: sed neque præfrigido neque nimis calido. Si verò pituità stomachus impletur, necessarius modò in jejuno, modò post cibum vomitus est: utilis exercitatio, gestatio, navigatio, frictio. Nihil edendum bibendumque, nisi calidum; vitatis tantùm his quæ pituitam contrahere consuerunt. Molestius est, si stomachus bilè vitiosus est. Solent autem hi qui sic tentantur, interpositis quibusdam diebus, hanc, et quidem, quod pessimum est, atram vomere. His rectè alvus ducitur, potiones ex absinthio dantur; necessaria est gestatio, navigatio, et si fieri potest, ex nausèa vomitus: vitanda cruditas, sumendi cibi faciles, et stomacho non alieni, vinum austerum. Vulgatissimum verò pessimumque stomachi vitium est resolutio, id est, quùm cibi non tenax est, soletque desinere ali corpus, ac sic tabe consumi. Huic generi inutilissimum balneum est: lectiones exercitationesque superioris partis necessariae, item unctiones frictionesque: hinc perfundi frigidà, atque in eadem natate, canalibus ejusdem subijcere stomachum ipsum, et magis etiam à scapulis id quod contra stomachum est: consistere in frigidis medicatisque fontibus, quales Cutiliarum Sumbruinarumque sunt, salutare est. Cibi quoque assumendi sunt frigidi, qui potius difficulter coquantur, quàm facilè vitiantur. Ergò plerique qui nihil aliud concoquere possunt, bubulam coquant. Ex quo colligi potest, neque venationem, neque piscem dari debere nisi generis durioris. Potui quidem aptissimum est vinum frigidum, vel certè benè calidum meracum, potissimum Rheticum vel Allobrogicum aliudve, quod et austerum et resinà conditum est: si id non est, quàm asperrimum, maximèque Signinum. Si cibus non continetur, danda aqua, et elicien-

dus plenior vomitus est; iterumque dandus cibus, et
 tum admoventæ duobus infra stomachum digitis cu-
 curbitulæ, ibique duabus aut tribus horis continendæ
 sunt. Si simul et vomitus et dolor est, imponenda supra
 stomachum est lana succida, vel spongia ex aceto, vel
 cataplasma quod refrigeret: perfricanda verò non diu
 sed vehementer brachia et crura, et calefacienda. Si
 plus doloris est, infra præcordia quatuor digitis cucur-
 bitulâ utendum est, et protinus dandus panis ex poscâ
 frigidâ: si non continuât, post vomitum leve aliquid
 ex his quæ non aliena stomacho sint: si ne id quidem
 tenuit, singuli cyathi vini, singulis interpositis horis,
 donec stomachus consistat. Valens etiam medicamen-
 tum est radiculæ succus, valentiùs, acidi punici mali
 cum pari modo succi qui ex dulci punico malo est,
 adjecto etiam intubi succo et menthæ, sed hujus mi-
 nimâ parte; quibus tantumdem quantum in his omni-
 bus est, aquæ frigidæ quàm optimè miscetur: id enim
 plus quàm vinum ad comprimendum stomachum pro-
 dest. Supprimendus autem vomitus est qui per se venit,
 etsi nausea est. Aut si coacuit intus cibus aut compu-
 truit, quorum utrumlibet ructus ostendit, ejiciendus
 est; protinusque, cibus assumptis iisdem quos proximè
 posui, stomachus restituendus. Ubi sublatus est præ-
 sens metus, ad ea redeundum est quæ supra præcepta
 sunt.

SECT. VI. Stomachus lateribus cingitur, atque in his
 quoque vehementes dolores esse consuerunt. Eorum
 initium vel ex frigore, vel ex ictu, vel ex nimio cursu,
 vel ex morbo est. Sed interdum id malum intra dolo-
 rem est: isque modò tardè, modò celeriter solvitur:
 interdum ad perniciem quoque procedit, oriturque
 acutus morbus qui πλευριτικός à Græcis nominatur.
 Huic dolori lateris febris et tussis accedit; et per hanc

exscreatur, si tolerabilis morbus est, pituita; si gravis, sanguis. Interdum etiam sicca tussis est, quæ nihil emolitur: idque vitio primo gravius, secundo tolerabilius est. Remedium verò est magni et recentis doloris sanguis missus: at sive levior, sive vetustior casus est, vel supervacuum, vel serum id auxilium est; confugiendumque ad cucurbitulas est, antè summâ cute incisâ. Rectè etiam sinapi ex aceto super pectus imponitur, donec ulcera pustulasque excitet; et tùm medicamentum, quod humorem illuc citet. Præter hæc, circumdare primùm oportet latus hapsò lanæ sulfuratæ: deindè, quùm paululùm inflammatio se remisit, siccis et calidis fomentis uti. Ab his transitus ad malagmata est. Si vetustior dolor remanet, novissimè resinâ impositâ discutitur. Utendum cibus potionibusque calidis: vitandum frigus. Inter hæc tamen non alienum est extremas partes oleo et sulfure perfricare: si levata tussis est, leni lectione uti; jamque et acres cibos et vinum meracius assumere. Quæ ità à medicis præcipiuntur, ut tamen sine his rusticos nostros epota ex aquâ trixago satis adjuvet. Hæc in omni lateris dolore communia sunt: plus negotii est, si acutus quoque morbus his factus est. In hoc, præter ea quæ suprâ posita sunt, hæc animadvertenda sunt; ut cibus sit quàm maximè tenuis et lenis, præcipuèque sorbitio, eaque ex ptisanâ potissimùm, aut jus in quo porrus cum pullo gallinaceo coctus sit: idque non nisi tertio die detur, si tamen per vires licebit: potui verò aqua mulsa, in quâ hyssopum aut ruta decocta sit. Quæ quibus temporibus danda sint, ex ratione vel adauctæ vel levatæ febris apparebit; sic ut in remissione quàm maximâ dentur: cum eo tamen ut sciamus non esse ejus generis tussi aridas fauces committendas: sæpè enim, ubi nihil est quod exscreetur, continuatur et strangulat. Ob quam cau-

sam dixi etiam pejus id genus esse tussis, quod nihil, quàm quod pituitam moveret. Sed hic vinum sorbere, ut suprâ præcepimus, morbus ipse non patitur; in vicem ejus cremor ptisanæ sumendus est. Ut his autem in ipso morbi fervore sustinendus æger est, sic ubi paulum is se remisit, alimenta pleniora et vini quoque aliquid dari potest; dùm nihil detur quod aut refrigeret corpus, aut fauces asperet. Si in refectione verò manserit tussis, intermittere oportebit uno die; posteroque, cum cibo vini paulò plus assumere. At invalescente quoque tussi, tum non erit alienum, ut suprâ quoque positum est, vini cyathos sorbere; sed in hoc genere valetudinis, dulce vel certè lene commodius est. Si malum inveteravit, athletico victu corpus firmandum est.

SECT. VII. A compagine verò corporis ad viscera transeundum est, et in primis, ad pulmonem veniendum; ex quo vehemens et acutus morbus oritur, quem περιπνευμονικόν Græci vocant. Ejus hæc conditio est: pulmo totus afficitur; hunc casum ejus subsequitur tussis, bilem vel pus trahens, præcordiorum totiusque pectoris gravitas, spiritus difficultas, magnæ febres, continua vigilia, cibi fastidium, tabes. Id genus morbi plus periculi quàm doloris habet. Oportet, si satis validæ vires sunt, sanguinem mittere, sin minores, cucurbitulas sine ferro præcordiis admovere. Tum si satis valet, gestando ægrum digerere; si parùm, intra domum tantum dimovere: potionem autem hyssopi dare, cui ficus arida sit incocta; aut aquam mulsam in quâ vel hyssopum vel ruta decocta sit: frictione uti diutissimè in scapulis, proximè ab his in brachiis, et pedibus, et cruribus; leviter contra pulmonem, idque bis quotidie facere. Quod ad cibum verò pertinet, huic nec salsis opus est, neque acribus, neque amaris, ne-

que alvum adstringentibus, sed paulò lenioribus. Ergo primis diebus danda est sorbitio ptisanæ vel alicæ vel orizæ, cum quâ recens adeps cocta sit; cum hæc sorbibile ovum, nuclei pinei ex melle, panis vel elota alica ex aquâ mulsâ; potui deindè non solum pura aqua, sed etiam mulsâ egelida; aut si æstas est, etiam frigida, nisi quid obstat. Hæc autem altero quoque die, incrementè morbo, dare satis est. Ubi in incremento constitit, quantum res patitur, ab omnibus abstinendum est, præterquam aquâ egelidâ. Si vires desunt, adjuvandæ sunt aquâ mulsâ. Prosunt quoque adversus dolores imposita calida fomenta, vel ea quæ simul et reprimunt et emolliunt. Prodest impositus super pectus sal benè contritus cum cerato mixtus, quia leviter cutem erodit, eoque impetum materiæ, quâ pulmo vexatur, evocat. Utile etiam aliquod malagma est ex his quæ materiam trahunt. Neque alienum est, dum premit morbus, clausis fenestris ægrum continere: ubi paulum levatus est, ter aut quater die, fenestris aliquantum apertis, parvum aërem recipere. Deinde in refectione pluribus diebus à vino abstinere; gestatione, frictione uti; sorbitionibus, et prioribus cibis adjicere ex oleribus porrum, ex carne ungulas et summa trunculorum, atque pisciculos, sic, ut diù nihil nisi molle et lene sumatur.

SECT. VIII. Alterius quoque visceris morbus, id est jecinoris, æquè modò longus, modò acutus esse consuevit: ἡπατιζὼν Græci vocant. Dextrâ parte sub præcordiis vehemens dolor est; idemque ad latus dextrum et ad jugulum humerumque partis ejusdem pervenit: nonnunquam manus quoque dextra torquetur; horror validus est. Ubi malè est, bilis evomitur; interdum singultus propè strangulat. Et hæc quidem acuti morbi sunt: longioris verò, ubi suppuratio in jecinore est, dolorque modò finitur, modò intenditur,

dextrâ parte præcordia dura sunt et tument; post cibum major spiritûs difficultas est; accedit maxillarum quædam resolutio. Ubi inveteravit malum, venter et crura pedesque intumescunt; pectus atque humeri, circaque jugulum utrumque extenuatur. Initio sanguinem mittere optimum est: tum venter solvendus est, si non potest aliter, per nigrum veratrum. Imponenda extrinsecûs cataplasmata; primùm quæ reprimant, deindè calida quæ diducant; quibus rectè iris vel absinthium adjicitur: post hæc malagma. Dandæ verò sorbitiones sunt, omnesque cibi et calidi, et qui non multum alant, et ferè qui pulmonis quoque dolori convenient; præterque eos qui urinam movent, potionesque ad id efficaces. Utilia in hoc morbo sunt thymum, satureia, hyssopum, nepeta, anisum, sesamum, amaracum, lauri bacca, pini flos, herba sanguinalis, mentha, ex malo cotoneo medium, columbæ jecur recens et crudum. Ex quibus quædam per se esse, quædam adjicere vel sorbitioni vel potioni licet: sic tamen ut parè assumantur. Neque alienum est, absinthium contritum ex melle et pipere, ejusque catapotium quotidie devorare. Abstinendum utique est ab omnibus frigidis: neque enim res ulla magis jecur lædit. Frictionibus utendum in extremis partibus: vitandus omnis labor, omnis vehementior motus: ne spiritus quidem diutiùs continendus est. Ira, trepidatio, pondus, jactus, cursus, inimica sunt. Perfusio corporis multâ prodest ex aquâ; si hiems est, calidâ; si æstas, tepidâ: itemque liberalis unctio, et in balneo sudor. Si verò jecur vomicâ laborat, eadem facienda sunt quæ in cæteris interioribus suppurationibus: quidam etiam ultra id scalpello aperiunt ipsam vomicam, vel adurunt.

SECT. IX. At lienis, ubi affectus est, intumescit, simulque cum eo pars sinistra eaque dura est, et pre-

menti renititur; venter quoque intentus est; aliquis etiam cruribus tumor est. Ulcera aut omninò non sanescunt, aut certè cicatricem vix recipiunt: in intentà ambulatione, vel cursu, dolor et quædam difficultas est. Hoc vitium quies auget: itaque exercitatione et labore opus est; habità tamen ratione, ne febrem ista, si nimium processerint, excitent. Unctiones frictionesque et sudores necessarii sunt. Dulcia omnia inimica sunt, item lac et caseus: acida autem maximè conveniunt. Ergo acetum acre per se sorbere, et magis etiam quod scillà conditum est, expedit. Edenda sunt salsamenta, vel oleæ ex muriâ durâ, lactucæ tinctæ in aceto, intubique, et betæ ex eodem; et sinapi, asparagus, armoracia, et pastinaca: de carnibus verò unguæ, rostra, aves macræ, ejusdemque generis venatio. Potui verò jejuno dari debet absinthium incoctum: at post cibum aqua à ferrario fabro, in quâ candens ferrum subinde tinctum sit: hæc enim vel præcipuè lienem coërcet: quod animadversum est in his animalibus quæ apud hos fabros educata, exiguos lienes habent. Potest etiam dari vinum tenue, austerum; omniaque in cibis et potionibus quæ urinæ movendæ sunt: præcipuèque ad id valet vel trifolii semen, vel cuminum, vel apium, vel serpyllum, vel cytissus, vel portulaca, vel nepeta, vel thymum, vel hyssopum, vel satureia: hæc enim indè commodissimè videntur humorem educere. Lienis quoque bubulus utiliter esui datur; præcipuèque eruca et nasturtium lienem extenuant. Imponenda quoque extrinsecus sunt quæ levent. Fit ex unguento et palmulis, quod *μυροβλάτων* Græci vocant: fit ex lini et nasturtii serpine, quo vinum et oleum adjicitur: fit ex cupresso viridi et aridâ ficu: fit ex sinapi cui sevi hircini à renibus quarta pars ponderis adjicitur, teriturque in sole et protinè imponitur. Multis quoque modis huic

rei capparum aptum est : nam et ipsum cum cibo assumere, et muriam ejus cum aceto sorbere commodum est. Quin etiam extrinsecus radicem contritam, vel corticem ejus cum furfuribus, aut ipsum capparum cum melle contritum imponere expedit. Malagmata quoque huic rei aptantur.

SECT. X. At renes ubi affecti sunt, diu malè habent : pejùs est, si frequens biliosus vomitus accedit. Oportet conquiescere : cubare molliter : solvere alvum ; si aliter non respondet, etiam ducere : sæpè desiderare in aquà calidà : neque cibum neque potionem frigidam assumere ; abstinere ab omnibus salsis, acris, acidis, pomis : bibere liberaliter : adjicere modò cibo, modò potioni piper, porrum, ferulam, album papaver : quæ maximè indè urinam movere consuerunt. Auxilio quoque his exulceratis sunt, si adhuc ulcera purganda sunt, cucumeris semina detractis corticibus sexaginta, nuclei ex pinu silvestri duodecim, anisi quod tribus digitis sumi possit, croci paulum : contrita et in duas mulsi potiones divisa. Si verò dolor tantum levandus est, ejusdem cucumeris semina triginta, iidem nuclei viginti, nuces Græcæ quinque, croci paululum, contrita et cum lacte potui data. Ac insuper quoque rectè quædam malagmata injiciuntur ; maximèque ea quæ humori extrahendo sunt.

SECT. XI. A visceribus ad intestina veniendum est, quæ sunt et acutis et longis morbis æquè obnoxia. Primo facienda mentio est cholerae ; quia commune id stomachi atque intestinorum vitium videri potest ; nam simul et dejectio et vomitus, præterque hæc inflatio est. Intestina torquentur, bilis supra infraque erumpit, primùm aquæ similis, deindè ut in eâ recens caro lota esse videatur, interdum alba, nonnunquam nigra vel varia. Ergò eo nomine morbum hunc χολέραν Græci

nominarunt. Præter ea verò quæ suprâ comprehensa sunt, sæpè etiam crura manusque contrahuntur, urget sitis, anima deficit: quibus concurrentibus, non mirum est si subito quis moritur. Neque tamen ulli morbo minore momento succurritur. Protinùs ergò, ubi istà cœperunt, aquæ tepidæ quàm plurimùm bibere oportet et vomere. Vix unquàm non sic vomitus sequitur: sed etiamsi id non incidit, tamen corruptæ miscuisse novam materiam prodest; parsque sanitatis est vomitum esse suppressum. Si id incidit, protinùs ab omni potione abstinendum est: si verò tormina sunt, oportet frigidis et humidis fomentis stomachum fovere; vel si venter dolet, iisdem egelidis, sic ut venter ipse mediocriter calentibus juvetur. Quod si vehementer et vomitus, et dejectio, et sitis vexant, et adhuc subcrudâ sunt quæ vomuntur, nondùm vino maturum tempus est: aqua, neque ea ipsa frigida, sed potiùs egelida danda est: admovendumque naribus est pulegium ex aceto, vel polenta vino aspersa, vel mentha, vel quod secundùm naturam est. At quùm discussa cruditas est, tùm magis verendum est ne anima deficiat: ergo tùm confugiendum est ad vinum. Id esse oportet tenue, odoratum, et cum aquâ frigidâ mixtum, vel polentâ adjectâ, vel infracto pane, quem ipsum quoque assumere expedit: quotiesque aliquid aut stomachus aut venter effudit, toties per hæc vires restituere. Erasistratus primò tribus vini guttis aut quinque aspergendam potionem esse dixit; deindè paulatim merum adjiciendum. Is, si et ab initio vinum dedit et metum cruditatis secutus est, non sine causa fecit: si vehementem infirmitatem adjuvari posse tribus guttis putavit, erravit. At si inanis est homo, et crura ejus contrahuntur, interponenda potio absinthii est. Si extremæ partes corporis frigent, ungendæ sunt calido oleo, cui ceræ pau-

lum sit adjectum, calidisque fomentis nutriendæ. Si ne sub his quidem quies facta est, extrinsecùs contra ventriculum ipsum cucurbitula admovenda est, aut sinapi superimponendum. Ubi is constitit, dormire oportet : postero die utique à potione abstinere : die tertio in balneum ire : paulatim se cibo reficere; somno quisquis facilè acquiescit; vitetque lassitudinem et frigora. Si post suppressam choleram febricula manet, alvum duci necessarium est, tum cibus vinoque utendum.

SECT. XII. Sed hic quidem morbus et acutus est, et inter intestina stomachumque versatur sic, ut cujus potissimum partis sit, non facile dici possit. In ipsius verò ventriculi portâ consistit is qui et longus esse consuevit, et *κοιλιακός* à Græci nominatur. Sub hoc venter indurescit, dolorque ejus est; alvus nihil reddit, ac ne spiritum quidem transmittit; extremæ partes frigescent, difficulter spiritus redditur. Commodissimum est inter initia calida cataplasmata toti ventri imponere, ut dolorem leniant, post cibum vomere, atque ita ventrem exinanire : proximis deindè diebus cucurbitulas sine ferro ventri et coxis admovere : ventrem ipsum liquare, dato lacte et vino salso frigido; si tempus anni patitur, etiam viridibus ficis; sic tamen, ne quis aut cibus aut humor universus detur, sed paulatim. Ergo per intervalla temporis sat est cyathos binos ternosve sumere, et cibum pro portione hujus; commodèque facit cyatho lactis cyathus aquæ mixtus et sic datus : cibusque infantes et acres utiliores sunt; adeò ut lacti quoque rectè contritum allium adjiciatur. Procedente verò tempore, opus est gestari, maximèque navigare; perfricari ter aut quater die sic ut nitrum oleo adjiciatur; perfundi aquâ calidâ post cibum; deindè sinapi imponere per omnia membra, excepto capite, donec arrodantur et rubeant; maximèque si corpus durum et virile est. Pau-

latim deindè faciendus est transitus ad ea quæ ventrem comprimunt. Assa caro danda valens, et quæ non facile corrumpatur: potui verò pluvialis aqua decocta: sed quæ per binos ternosve cyathos bibatur. Si vetus vitium est, oportet laser quàm optimum ad piperis magnitudinem devorare: altero quoque die vinum vel aquam bibere, interdum interposito cibo, singulos vini cyathos sorbere: ex inferiore parte infundere aquam pluviam egelidam; maximèque si dolor in imis partibus remanet.

SECT. XIII. Intra ipsa verò intestina consistunt duo morbi; quorum unus in tenuiore, alter in pleniore est. Prior acutus est, insequens esse longus potest. Diocles Carystius tenuioris intestini morbum $\chi\acute{o}\rho\delta\alpha\psi\omicron\nu$, plenioris $\epsilon\iota\lambda\epsilon\delta\omicron\nu$ nominavit: à plerisque video nunc illum priorem $\epsilon\iota\lambda\epsilon\delta\omicron\nu$, hunc $\kappa\omega\lambda\iota\kappa\omicron\nu$ nominari. Sed prior modò suprâ umbilicum, modò sub umbilico dolorem movet. Fit in alterutro loco inflammatio: nec alvus nec spiritus infrâ transmittitur. Si superior pars affecta est, cibus; si inferior, stercus per os redditur: si utrumlibet, vetus est. Adjicitur periculo, si vomitus biliosus est, mali odoris, aut varius, aut niger est. Remedium est sanguinem mittere, vel cucurbitulas pluribus locis admovere, non ubique cute incisâ; id enim duobus aut tribus locis satis est: ex cæteris spiritum evocare abundè est. Tum animadvertere oportet quo loco malum sit: solet enim contra id timere: et si suprâ umbilicum est, alvi ductio utilis non est: si infra alvum, ducere interdum, ut Erasistrato placuit, optimum est, et sæpè id auxilii in his partibus magnum remedium est. Ducitur autem, percolato ptisanæ cremore cum oleo et melle, sic ut præterea nihil adjiciatur. Si nihil timet, duas manus imponere oportet suprâ summum ventrem, paulatimque deducere: invenietur enim mali locus, qui

neesse est renitatur ; et ex eo demùm deliberari poterit, ducenda necne alvus sit. Illa communia sunt : calida cataplasmata admovere, eaque imponere à mammis usque ad inguina et spinam, ac sæpè mutare ; brachia cruraque perfricare ; demittere totum hominem in calidum oleum : si dolor non quiescit, etiam in alvum ex parte inferiore tres aut quatuor cyathos calidi olei dare. Ubi per hæc consecuti sumus, ut ex inferiore parte spiritus transmittatur, offerre potui mulsum tepidum, non multum : nam antè magnà curà vitandum est ne quid bibat ; si id commodè cessit, adjicere sorbitionem. Ubi dolor et febricula quierunt, tum demùm uti cibo pleniore ; sed neque inflante, neque duro, neque valido, ne intestina adhuc imbecilla lædantur : potui verò nihil præterquàm puram aquam offerre. Nam sive quid violentum, sive acidum est, id huic morbo alienum est. Ac postea quoque vitare oportet balneum, ambulationem, gestationem, cæterosque corporis motus : nam facilè id malum redire consuevit : et, sive quum frigus subit, sive aliqua jactatio, nisi benè jam confirmatis intestinis, revertitur.

SECT. XIV. Is autem morbus qui in intestino pleniore est, in eà maximè parte est quã cæcam esse proposui. Vehemens fit inflatio, vehementes dolores, dextrâ magis parte : intestinum quod verti videtur, propè spiritum elidit. In plerisque post frigora cruditatesque oritur, deindè quiescit ; et per ætatem sæpè repetens sic cruciat, ut vitæ spatio nihil demat. Ubi is dolor cœpit, admovere sicca et calida fomenta oportet ; sed primò lenia, deindè validiora ; simulque frictione ad extremas partes, id est crura brachiaque, materiam evocare. Is si discussus non est, quã dolet, cucurbitulas sine ferro defigere. Est etiam medicamentum ejus rei causâ comparatum, quod *καλιζόν* nominatur : id se reperisse Cas-

sius gloriabatur. Magis prodest potui datum : sed impositum quoque extrinsecus, digerendo spiritum, dolorem levat. Nisi finito verò tormento, rectè neque cibus, neque potio assumitur. Quo victu sit utendum iis qui hoc genere tentantur, jam mihi dictum est. Confectio medicamenti, quod *κολικόν* nominatur, ex his constat. Costi, anisi, castorei, singulorum P.* III. petroselini P.* III. piperis et longi, et rotundi, singulorum P.* II. papaveris lacrymæ, junci rotundi, myrrhæ, nardi, singulorum P.* VI. quæ melle excipiuntur. Id autem et devorari potest, et ex aquâ calidâ sumi.

SECT. XV. Proxima his inter intestinorum mala tormina esse consueverunt : *δυσεντερία* Græcè vocatur. Intus intestina exulcerantur : ex his cruor manat ; isque modò cum stercore aliquo semper liquido, modò cum quibusdam quasi mucosis excernitur ; interdum simul quædam carnosa descendunt : frequens dejiçendi cupiditas, dolorque in ano est. Cùm eodem dolore exiguum aliquid emittitur, atque eo quoque tormentum intenditur ; idque post tempus aliquod levatur, exiguaque requies est : somnus interpellatur, febricula oritur, longoque tempore id malum quàm inveteraverit, aut tollit hominem, aut etiamsi finitur, excruciat. Oportet in primis conquiescere ; siquidem omnis agitatio exulcerat : deindè jejunum sorbere vini cyathum, cui contrita radix quinquæfolii sit adjecta : imponere cataplasmata super ventrem quæ reprimunt ; quod in superioribus ventris morbis non expedit : quotiesque desedit, subluere aquâ calidâ in quâ decoctæ verbenæ sint : portulacam vel coctam vel ex durâ muriâ edisse ; cibos potionesque eas assumere quæ adstringunt alvum. Si vetustior morbus est, ex inferioribus partibus tepidum infundere vel ptisanæ cremorem, vel lac, vel adipem liquatam, vel medullam cervinam, vel oleum, vel cum rosâ butyrum, vel eum eâdem album crudum ex ovis, vel aquam in

quâ lini semen decoctum sit; vel, si somnus non accedit, vitellos cum aquâ in quâ rosæ floris folia cocta sint: levant enim dolorem hæc, et mitiora ulcera efficiunt; maximèque utilia sunt, si cibi quoque secutum fastidium est. Themison muriâ durâ quàm asperrimâ hic utendum memoriæ prædidit. Cibi verò esse debent qui leniter ventrem adstringant: at ea quæ urinam moveant, si id consecuta sunt, in aliam partem humorem avertendo prosunt: si non sunt consecuta, noxam augent: itaque nisi in quibus promptè id facere consuerunt, non sunt adhibenda. Potui, si febricula est, aqua pura calida, vel ea quæ ipsa quoque adstringat, dari debet: si non est, vinum leve austerum. Si pluribus diebus nihil remedia alia juverunt, vetusque jam vitium est, aquæ benè frigidæ potio assumpta ulcera adstringit, et initium secundæ valetudinis facit. Sed ubi venter suppressus est, protinùs ad calidam potionem revertendum est. Solet autem interdùm etiam putris sanies pessimique odoris descendere: solet purus sanguis profluere. Si superius vitium est, alvus aquâ mulsâ delui debet; tùm deindè eadem infundi, quæ suprâ comprehensa sunt. Valensque est etiam adversus ulcera intestinorum, minii gleba cum salis heminâ contritâ, si mixta his aqua in alvum datur. At, si sanguis profluit, cibi potionesque esse debent quæ adstringant.

SECT. XVI. Interdùm intestinorum levitas oritur, quæ continere nihil possunt, et quicquid assumptum est, imperfectum protinùs reddunt. Id interdùm ægros trahit, interdùm præcipitat. In hoc utique adhibere oportet comprimentia, quo facilius tenendi aliquid intestinis vis sit. Ergo et super pectus ponatur sinapi, exulceratâque cute, malagma quod humorem evocet: et ex verbenis decoctâ in aquâ desidat: et cibos potionesque assumat quæ alvum adstringunt; et frigidis utatur perfusionibus.

Oportet tamen prospicere ne, simul his omnibus admotis, vitium contrarium per immodicas inflationes oritur: paulatim ergo firmari intestina debebunt, aliquibus quotidie adjectis. Et quum in omni fluore ventris, tum in hoc præcipue, necessarium est, non quoties libet desiderare, sed quoties necesse est; ut hæc ipsa mora in consuetudinem ferendi oneris intestina deducat. Alterum quoque, quod æquè ad omnes similes affectus pertinet, in hoc maxime servandum est, ut, quum pleraque utilia insuavia sint, qualis est plantago et rubi, et quicquid malicorio mixtum est, ea potissimum ex his dentur, quæ maxime æger volet. Deinde, si omnia ista fastidiet, ad excitandam cibi cupiditatem, interponatur aliquid minus utile, sed magis gratum. Exercitationes et friciones huic quoque morbo necessariae sunt; et cum his sol, ignis, balneum, vomitus, ut Hippocrati visum est, etiam albo veratro, si cætera parum proficiant, evocatus.

SECT. XVII. Nonnunquam autem lumbrici quoque occupant alvum, idque modò ex inferioribus partibus, modò fœdius, ore redduntur: atque interdum latos eos, qui pejores sunt, interdum teretes videmus. Si lati sunt, aqua potui dari debet in quâ lupinum aut cortex mori decoctus sit, aut cui adjectum sit contritum vel hyssopum, vel piperis acetabulum, scammonæ paulum: vel etiam pridie, quum multum allium ederit, vomat. Posteroque die mali punici tenues radículas colligat, quantum manu comprehendet; eas contusas in aquæ tribus sextariis decoquat, donec tertia pars supersit; hæc adjiciat nitri paulum, et jejunos bibat. Interpositis deinde tribus horis, duas potiones sumat talis aquæ, vel muriæ duræ huic adjectæ; † tum desidat,

† Hic aliquid certè desideratur, nam nusquam reperimus lectionem rationi artique magis congruentem.

subjectâ calidâ aquâ in pelve. Si verò teretes sunt, qui pueros maximè exercent, et eadem dari possunt, et quædam leviora; ut contritum semen urticæ aut brassicæ, aut cumini cum aquâ, vel mentha cum eadem, vel absinthium decoctum, vel hyssopum ex aquâ mulsâ, vel nasturtii semen cum aceto contritum. Edisse etiam et lupinum et allium prodest, vel in alvum oleum subter dedisse.

SECT. XVIII. Est autem aliud levius omnibus proximis de quibus suprâ dictum est, quod *τεινεσµόν* Græci vocant. Id neque acutis neque longis morbis annumerari debet, quùm et facilè tollatur, neque unquam per se jugulet. In hoc æquè atque in torminibus frequens desidendi cupiditas est; æquè dolor in ano, ubi aliquid excernitur. Descendunt autem pituitæ mucisque similia; interdùm etiam leviter suberuenta; sed his interponuntur nonnunquam ex cibo quoque rectè coacta. Desidere oportet in aquâ calidâ; sæpiùsque ipsum anum nutrire. Cui rei plura medicamenta idonea sunt: butyrum cum rosâ, acacia ex aceto liquata; emplastrum id quod *τετραφάρμακον* Græci vocant, rosâ liquatum; alumen lanæ circumdatum et intùs appositum: eadem quoque ex inferiore parte indita, quæ torminum auxilia sunt, eadem verbenæ decoctæ, ut inferiores partes foveantur. Alternis verò diebus aqua, alternis leve et ansterum vinum bibendum est. Potio esse debet egelida et frigida propior: ratio victûs talis qualem ad tormina suprâ præcepimus.

SECT. XIX. Levior etiam, dùm recens, dejectio est, ubi et liquida alvus et sæpiùs quàm ex consuetudine, fertur: in quâ interdùm tolerabilis dolor est, interdùm gravissimus; idque pejus est. Sed uno die fluere alvum sæpè pro valetudine est; atque etiam pluribus, dùm febris absit et intrâ septimum diem id conquescat:

purgatur enim corpus, et quod intus læsurum erat, utiliter effunditur. Verum spatium periculosum est: interdum enim tormina ac febriculas excitat, viresque consumit. Primo die quiescere satis est, neque impetum ventris prohibere. Si per se desiit, balneo uti, paulum cibi capere; si mansit, abstinere non solum à cibo, sed etiam à potione. Postero die si nihilo minus liquida alvus est, æquè conquiescere, paululum adstringentis cibi sumere. Tertio die in balneum ire; vehementer omnia præter ventrem perfricare, ad ignem lumbos scapulasque admovere; cibis uti, sed ventrem contractantibus; vino multo meraco. Si postero quoque die fluet, plus edisse, sed vomere: ex toto, donec conquiescat, contra siti, fame, vomitu niti: vix enim fieri potest, ut post hanc animadversionem alvus non contractatur. Alia via est, ubi velis suppressere; cœnare, deinde vomere: postero die lecto conquiescere, vespere ungi, sed leniter: deinde panis circà selibram ex vino Ami-nao mero sumere, tum assum aliquid, maximeque avem; et postea vinum idem bibere aqua pluviali mixtum, idque usque quintum diem facere, iterumque vomere. Frigidam autem assidue potionem esse debere, contra priores auctores Asclepiades affirmavit, et quidem quam frigidissimam. Ego experimentis quemque in se credere debere existimo, calidam potius, an frigidam utatur. Interdum autem evenit, ut id pluribus diebus neglectum curari difficilius possit. A vomitu oportet incipere; deinde postero die vespere tepido loco ungi, cibum modicum assumere; vinum meracum quam asperinum; impositam super ventrem habere cum cerato rutam. In hoc autem affectu corporis, neque ambulatione neque frictione opus est; veliculo sedisse, vel magis etiam equo prodest: neque enim ulla res magis intestina confirmat. Si verò etiam medicamentis uten-

dum est, aptissimum est id quod ex pomis fit. Vindemiæ tempore in grande vas conjienda sunt pira atque mala silvestria : si ea non sunt, pira Tarentina viridia vel Signina, mala Scandiana vel Amerina, myrapia : hisque adjicienda sunt cotonea, et cum ipsis corticibus suis punica, sorba, et, quibus magis utimur, etiam terminalia, sic ut hæc tertiam ollæ partem teneant : tùm ea musto implenda est, coquendumque id donec, quæ indita sunt, liquata in unitatem quamdam coëant. Id gustui non insuave est : et, quodocunquè opus est, assumptum leniter, sine ullâ stomachi noxâ, ventrem tenet. Duo aut tria cochlearia uno die sumpsisse satis est. Alterum valentius genus : myrti baccas legere, ex his vinum exprimere, id decoquere ut decima pars remaneat, ejusque cyathum sorbere. Tertium quod quodocunquè fieri potest : malum punicum excavare, exemptisque omnibus seminibus, membranas quæ inter ea fuerunt, iterùm concidere : tùm infundere cruda ova, rudiculâque miscere : deindè malum ipsum super prunam imponere, quod, dùm humor intûs est, non aduritur : ubi siccum esse cœpit, removere oportet, extractumque cochleari, quod intûs est, edisse. Aliquibus adjunctis, majus momentum habet : itaque etiam in piperatum conjicitur, misceturque cum sale et pipere, estque ex his edendum. Pulcicula etiam, cum quâ paulùm ex favo vetere coctum sit et lenticula cum malicorio cocta, rubique cacumina in aquâ decocta, et ex oleo atque aceto assumpta, efficacia sunt : atque ea aqua, in quâ vel palmulæ, vel malum cotoneum, vel arida sorba, vel rubi decocti sunt, potata. Quod genus significo, quoties potionem dandam esse dico quæ adstringat. Tritici quoque hemina in vino Aminæo austero decoquitur, idque triticum jejuno ac sitiienti datur ; superque id vinum sorbetur : quod jure valentissimis medicamentis annumerari

potest. Atque etiam potui datur vinum Signinum, vel resinatum austerum, vel quodlibet austerum. Contunditur quoque cum corticibus seminibusque suis punicum malum, vinoque tali miscetur: idque vel merum sorbet aliquis vel bibit mixtum. Sed medicamentis uti, nisi in vehementibus malis, supervacuum est.

SECT. XX. I. EX vulvâ quoque feminis vehemens malum nascitur; proximèque ab stomacho, vel afficitur hæc, vel corpus afficit. Interdum etiam sic exanimat, ut tanquam comitali morbo prosternat. Distat tamen hic casus, eo quod neque oculi vertuntur, nec spumæ profluunt, nec nervi distenduntur: sopor tantum est. Id vitium quibusdam feminis crebrò revertens perpetuum est. Ubi incidit, si satis virium est, sanguis missus adjuvat: si parum est, cucurbitulæ tamen defigendæ sunt in inguinibus. Si diutiùs aut jacet aut aliqui jacere consuevit, admovere oportet naribus extinctum ex lucernâ linamentum, vel aliud ex his quæ fœdioris esse odoris retuli, quod mulierem excitet. Idemque aquæ quoque frigidæ perfusio efficit. Adjuvat quoque ruta contrita cum melle, vel ex cyprino ceratum, vel quodlibet calidum et humidum cataplasma, naturalibus pube tenus impositum. Inter hæc etiam perfricare coxas et poplites oportet. Deindè, ubi ad se rediit, circumcidendum vinum ei est in totum annum, etiam si casus idem non revertitur. Frictione quotidie utendum totius quidem corporis, præcipuè verò ventris et poplitum. Cibus ex mediâ materiâ dandus: sinapi super imum ventrem tertio quoque aut quarto die imponendum, donec corpus rubeat. Si durities manet, mollire commodè videtur solanum in lac demissum, deindè contritum, et cera albâ atque medulla cervina cum irino, aut sebum taurinum vel caprinum cum rosâ mistum. Dandum potui etiam vel castoreum est, vel gith, vel anethum. Si pa-

rùm pura est, purgatur junco quadrato. Si verò vulva exulcerata est, ceratum ex rosâ fiat: etiam recens suilla adeps et ex ovis album misceatur, idque apponatur; vel album ex ovo cum rosâ mixtum, adjecto, quò facilius consistat, contritæ rosæ pulvere. Dolens verò vulva sulfure suffumigari debet. At si purgatio nimia mulieri nocet, remedio sunt cucurbitulæ, cute incisâ, inguinibus vel etiam sub mammis admotæ. Si maligna purgatio est, subjicienda sunt (*desunt hic plura*) coercentia. Id faciunt etiam albæ olivæ, nigrum papaver cum melle assumptum, et gummi cum trito semine apii liquatum, et cum cyatho passi datum. Præter hæc, in omnibus vesicæ doloribus, idoneæ potiones sunt quæ ex odoribus fiunt, id est, spicâ nardi, croco, cinnamomo, casiâ, similibusque. Idem etiam decocta lentiscus præstat. Si tamen intolerabilis dolor est, et sanguis profluit, etiam sanguinis detractio apta est, aut certè coxis admotæ cucurbitulæ, cute incisâ.

2. At quùm urina super potionum modum, et jam sine dolore profluens maciem et periculum facit; si tenuis est, opus est exercitatione et frictione, maximèque in sole vel ad ignem. Balneum rarum esse debet, neque longa in eo mora; cibus comprimens, vinum austerum meracum, per æstatem frigidum, per hiemem egelidum sed tantum, quantum minimum sit. Infima alvus quoque, vel ducenda, vel lacte purganda est. Si crassa urina est, vehementior esse debet et exercitatio, et frictio, longior in balneo mora: cibus opus est teneris: vinum idem. In utroque morbo vitanda omnia sunt quæ urinam movere consuerunt.

SECT. XXI. Est etiam circa naturalia vitium, nimia profusio seminis: quod sine venere, sine nocturnis imaginibus sic fertur, ut, interposito spatio, tabe hominem consumat. In hoc affectu salutares sunt vehementes

frictiones, perfusiones natationesque quàm frigidissimæ : neque cibi, nec potio, nisi frigida assumpta. Vitare autem oportet cruditates et omnia infantia; nihil ex his assumere quæ contrahere semen videntur; qualia sunt, siligo, simila, ova, alica, amyllum, omnis caro glutinosa, piper, eruca, bulbi, nuclei pinei. Neque alienum est fovere inferiores partes aquâ decoctâ ex verbenis compimentibus, ex iisdem aliqua cataplasmata imo ventri inguinibusque circumdare, præcipuè ex aceto rutam: vitare etiam ne supinus obdormiat.

SECT. XXII. Superest ut ad extremas partes corporis veniam, quæ articulis inter se conseruntur: initium à coxis faciam. Harum ingens dolor esse consuevit, isque hominem sæpè debilitat, et quosdam non dimittit: eoque id genus difficillimè curatur, quòd ferè post longos morbos vis pestifera huc se inclinat; quæ ut alias partes liberat, sic hanc ipsam quoque affectamprehendit. Fovendum primùm aliquâ calidâ est: deindè utendum calidis cataplasmatibus. Maximè prodesse videtur, aut cum hordeaceâ farinâ, aut cum ficu ex aquâ decoctâ mixtus capparum cortex concisus; vel lolii farina ex vino diluto cocta et mixta cum aridâ fæce: quæ quia refrigescunt, imponere noctu malagmata commodius est. Inulæ quoque radix contusa, et postea ex vino austero cocta, et latè super coxam imposita, inter valentissima auxilia est. Si ista non solverunt, sale calido et humido utendum est. Si ne sic quidem finitus dolor est, aut tumor ei accedit, incisâ cute, admovendæ sunt cucurbitulæ: movenda urina: alvus, si compressa est, ducenda. Ultimum est, et in veteribus quoque morbis efficacissimum, tribus aut quatuor locis super coxam, cutem candentibus ferramentis exulcerare. Frictione quoque utendum est maximè in sole et eodem die sæpius: quò facilius ea quæ coeundo nocuerunt, digerantur: eaque, si nulla

exulceratio est, etiam ipsis coxis; si est, cæteris partibus adhibenda est. Quum verò sæpè aliquid exulcerandum candenti ferramento sit, uti materia inutilis evocetur, illud perpetuum est, non, ut primum fieri potest, hujus generis ulcera sanare; sed ea trahere donec id vitium cui per hæc opitulamur, conquiescat.

SECT. XXXIII. Coxis proxima genua sunt: in quibus ipsis nonnunquàm dolor esse consuevit. In iisdem autem cataplasmatibus cucurbitulisque præsidium est, sicut etiam quum in humeris aliisque commissuris dolor aliquis exortus est. Equitare ei cui genua dolent, inimicissimum est. Omnes autem ejus modi dolores, ubi inveteraverunt, vix citra ustionem finiuntur.

SECT. XXIV. In manibus pedibusque articulorum vitia frequentiora longioraque sunt, quæ in podagris chiragrisve esse consuerent; ea rarò vel castratos vel pueros ante feminae coitum, vel mulieres, nisi quibus menstrua suppressa sunt, tentant. Ubi sentiri cœperunt, sanguis mittendus est: id enim inter initia statim factum, sæpè annuam, nonnunquàm perpetuam valetudinem bonam præstat. Quidam etiam, quum asinino lacte epoto ex toto se eluissent, in perpetuum hoc malum evaserunt: quidam, quum toto anno à vino, mulso, venere sibi temperassent, securitatem totius vitæ consecuti sunt: idque utique post primum dolorem servandum est, etiam si quiescit. Quod si jam consuetudo ejus facta est, potest quidem aliquis esse securior his temporibus quibus dolor se remisit; majorem verò curam adhibere debent hi quibus id revertitur: quod ferè vere autumnove fieri solet. Quum verò dolor non urget, manè gestari debet, deinde ferri, aut inambulatione levi se dimovere; et si podagra est, interpositis temporibus exiguis, in vicem modò sedere, modò ingredi; tum antequàm cibum capiat, sine balneo loco calido leviter

perfricari, sudare; perfundi aquâ egelidâ : deindè cibum sumere ex mediâ materiâ, interpositis rebus urinam moventibus: quotiesque plenior est, evomere. Ubi dolor vehemens urget, interest sine tumore is sit, an tumor cum calore, an tumor jam etiam obcalluerit. Nam si tumor nullus est, calidis fomentis opus est. Aquam marinam vel muriam duram fervefacere oportet, deindè in pelvem conjicere, et, quùm jam homo pati potest, pedes eò demittere, superque pallam dare, et vestimento tegere: paulatim deindè juxta labrum ipsum ex eâdem aquâ leviter infundere, ne calor intus destituat; ac deindè nocte cataplasmata calefacientia imponere, maximèque hibisci radicem ex vino coctam. Si verò tumor calorque est, utiliora sunt refrigerantia, rectèque in aquâ quàm frigidissimâ articuli continentur; sed neque quotidie, neque diù fit, ne nervi indurescant. Imponendum verò est cataplasma quod refrigeret: neque tamen in hoc ipso diù permanendum, sed ad ea transendum, quæ sic reprimunt ut emolliant. Si major est dolor, papaveris cortices in vino coquendi, miscendique cum cerato sunt quod ex rosâ factum sit: vel ceræ et adipis suillæ tantundem unâ liquandum, deindè his vinum miscendum, atque ubi quod ex eo impositum est incaluit, detrahendum et subindè imponendum aliud est. Si verò tumores etiam obcaluerunt et dolent, levat spongia imposita, duæ subindè ex oleo vel aceto vel aquâ frigidâ exprimitur; aut pari portione inter se mista, pix, cera, alumen. Sunt etiam plura idonea manibus pedibusque malagmata. Quod si nihil superimponi dolor patitur, id quod sine tumore est, fovere oportet spongiâ quæ in aquam calidam demittatur, in quâ vel papaveris cortices, vel cucumeris silvestris radix decocta sit; tum inducere articulis crocum cum succo papaveris et oyillo lacte. At si tumor est, foveri quidem

debet aquâ egelidâ, in quâ lentiscus, verbena, aliave ex reprimentibus decocta sit: induci verò medicamentum ex nucibus amaris cum aceto tritis; aut cerussâ cui contritâ herbæ muralis succus sit adjectus. Lapis etiam qui carnem edit, quem σαρχοφάγον Græci vocant, excusus sic ut pedes capiat, demissos eos, quum dolent, retentosque ibi levare consuevit. Ex quo in Asiâ lapidi Asio gratia est. Ubi dolor et inflammatio se remiserunt, quod intra dies quadraginta fit, nisi vitium hominis accessit, modicis exercitationibus, abstinentiâ, unctionibus lenibus utendum est, sic ut etiam cum acopo, vel liquido cerato cyprino articuli perfricentur. Equitare podagris quoque alienum est. Quibus verò articulorum dolor certis temporibus revertitur, hos antè et curioso victu cavere oportet, ne inutilis materia corpori supersit, et crebriore vomitu; et si quis ex corpore metus est, vel alvi ductione uti, vel lacte purgari. Quod Erasistratus in podagricis expulit; ne in inferiores partes factus cursus pedes replet: quum evidens sit omni purgatione non superiora tantummodò, sed etiam inferiora exinaniri.

SECT. XXV. Ex quocumque autem morbo quis invalescit, si tardè confirmatur, vigilare primâ luce debet; nihilominùs in lecto conquiescere: circâ tertiam horam leviter unctis manibus corpus permulcere. Deindè delectationis causâ, quantum juvat, ambulare, circumcisâ omni negotiosâ actione: tum gestari diù: multâ apricatione uti: loca, cœlum, cibos sæpè mutare. Ubi triduo quatrduove vinum bibit, uno aut etiam altero die interponere aquam. Per hæc enim fiet, ne in vitia tabem inferentia incidat, et ut maturè vires suas recipiat. Quum verò ex toto convalescerit, periculosè vitæ genus subito mutabit et inordinate aget. Paulatim ergò debet, omissis legibus, eò transire, ut arbitrio suo vivat.